

5.5.16

דבר המנהל ביום השואה תשע"ו

מאבקם הראשוני של היהודים בתקופת השואה היה מאבק ההישרדות במובנו הפיזי: הצורך למצוא עוד מנת מזון, להתקין מחסה מפני הקור המקפיא, או לדאוג לתעודות מזויפות שיאפשרו להסתתר ולהינצל.

לכאורה, במצב זה שמירתם של הערכים האנושיים נדחקה מפני הצורך הבסיסי בהישרדות. אולם, גם בתנאים קשים ובלתי אפשריים אלו, יהודים רבים לא ויתרו על שמירתם של ערכים אוניברסליים ועשו זאת גם במחיר של סיכון חייהם.

למרות המציאות הרצחנית התגייסו יהודים רבים באירופה לסייע לחלשים מהם וייסדו ארגונים לעזרה עצמית לרווחת אוכלוסיית הגטאות. במחנות ההשמדה היה הסיוע לזולת עניין של חיים ומוות ולווה בדילמות מוסריות קשות. על-ידי מתן סיוע לאדם אחר – בין אם במנת מזון, בגד חם או סידור עבודה – העמיד האדם המסייע בסכנה את סיכוייו שלו לשרוד. ואף-על-פי-כן סיכנו אסירים יהודים רבים את חייהם כדי להציל חיי אחרים.

למרות הקשיים העצומים שעמדו בפניהם בתקופת השואה יהודים המשיכו לחנך את ילדיהם בגני ילדים ובבתי ספר מאולתרים, המשיכו לקיים טקסים יהודיים כמו: ברית מילה ובר מצווה ולחגוג את החגים היהודיים בהתאם ללוח השנה העברי. בחלק מהגטאות המשיכו אפילו לקיים פעולות תרבות כמו: הצגות תיאטרון או קונצרטים שהצליחו לתת למשתתפים בהם, ולו לזמן קצר, תחושה של נורמליות והתעלות נפשית.

אחת התופעות המעידה יותר מכל על הקיום הרוחני היא עבודת התיעוד שנעשתה בגטאות ובמחנות. אמנים ואינטלקטואלים, צעירים ו"עמך", כתבו וציירו במטרה לתעד את הפחד והשבר בחברה היהודית ולהשאיר עדות אמת למען הדורות בעתיד. פעולות התיעוד אפשרו לרבים להתעלות מעל ההשפלות והפגיעות שסבלו, ובמקרים מסוימים אף הצליחו להסב את תשומת לבו של העולם החופשי למציאות חייהם.

במהלך השנה האחרונה נפגשת באופן קבוע קבוצה של תלמידים מ"עמקים תבור" עם קבוצה של ניצולי שואה במסגרת ה"סב יום" במועצה. הקבוצה מתעדת את סיפוריהם מתקופת השואה, תיעוד שיעובד להצגה המתוכננת לעלות בתחילת השנה הבאה. התהליך שעברו התלמידים והניצולים היה מרגש ומטלטל הן עבור התלמידים והן עבור הניצולים. אנו גאים לארח אתנו היום בטקס את אותם ניצולים ומבקשים להוקיר אתכם: תמר, אלי, בנימין, דניאלה, סוזי, ורוזיקה ולהצדיע לכם על כך שלמרות כל הקשיים שעמדו בדרככם שרדתם את התופת והצלחתם לשמור על רוח האדם ולהנחיל אותה לנו ולדורות הבאים.

דודו גורן